

Професійна підготовка працівників служби цивільного захисту

**Організація караульної та
внутрішньої служби в підрозділах
Оперативно-рятувальної служби
цивільного захисту**

Автор: заступник начальника кафедри ОТЗАРР
к.держ.упр., підполковник служби ЦЗ Коленов О.М.

Навчальне завдання:

1. Ознайомитись з вимогами керівних документів щодо питань організації караульної служби в ДПРЧ.
2. Визначення переліку заходів щодо забезпечення постійної готовності підрозділів гарнізону ОРС ЦЗ до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (подій) та гасіння пожеж.
3. Роль начальника караулу в організації караульної служби в ДПРЧ.

Навчальні питання:

1. Керівні документи.
2. Розміщення особового складу ДСНС України.
3. Завдання караульної служби.
4. Організація служби караулів (штатна чисельність караулу).
5. Посадові особи караулу.
6. Внутрішній порядок у караулах і розпорядок дня.
7. Внутрішній наряд караулу.
8. Порядок допуску у службові приміщення осіб, які не належать до складу підрозділу.
9. Дії караулу за сигналом “Тривога” і порядок його використання.

1. Керівні документи

1. Кодекс цивільного захисту України: Кодекс. - [чинний від 2013-07-01]. – К. : Міністерство з надзвичайних ситуацій України, 2013. – 82 с. – (Кодекс України).
2. Наказ МВС України від 07.10.2014 року № 1032 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
3. Указ Президента України від 16 вересня 2016 року № 395/2016 Про символіку Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
4. Наказ ДСНС України від 27.06.2013 року № 433 Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження єдиних вимог до облаштування та утримання територій і об'єктів майнових комплексів підрозділів цивільного захисту.
5. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.

6. Наказ МНС України від 13.03.2012 року № 575 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.
7. Наказ МВС України від 20.02.2015 р. № 189 Про затвердження Положення про організацію службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту.
8. Наказ ДСНС України від 25.07.2014 р. № 418 Про впровадження в системі ДСНС України Ритуалу підйому(спуску) Державного Прапора України та Прапора Державної служби України з надзвичайних ситуацій в органах (підрозділах) цивільного захисту.
9. Наказ ДСНС України від 29.05.2013 р. № 358 Про затвердження Норм табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежно-рятувального, технологічного і гаражного обладнання, інструменту, індивідуального озброєння та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів підрозділів ДСНС України.
10. Наказ ДСНС України від 28.05.2014 р. № 286 Про носіння форменого одягу особами рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. (Наказ МО України від 09.12.2013 р. № 850 Про затвердження Правил носіння форменого одягу особового складу органів і підрозділів цивільного захисту).

Терміни та визначення

Наказ МВС України від 07.10.2014 року № 1032, ст.8

Караульна служба - вид служби, що організовується в чергових змінах (караулах) і оперативних групах органів управління та підрозділів гарнізону ОРС ЦЗ з метою забезпечення їх постійної готовності до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт із запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (подій), гасіння пожеж.

Чергова зміна (караул) - особовий склад органу управління або підрозділу, який здійснює чергування, зокрема з використанням спеціальної (пожежної, аварійно-рятувальної) техніки, обладнання та оснащення, відповідно до чинного законодавства України.

Чергування - строк, визначений для несення караульної служби особовим складом чергової зміни (караулу), оперативної групи органу управління або підрозділу.

2. Розміщення особового складу ДСНС

Утримання приміщень

Наказ МВС України від 07.10.2014 року № 1032 – Розділ XIII.
Утримання приміщень, додаток 12.

Наказ ДСНС України від 27.06.2013 року № 433 Про затвердження
Методичних рекомендацій щодо впровадження єдиних вимог до
облаштування та утримання територій і об'єктів майнових
комплексів підрозділів цивільного захисту. – Розділ II. Елементи
облаштування територій і об'єктів майнових комплексів

Указ Президента України від 16 вересня 2016 року № 395/2016 Про
символіку Державної служби України з надзвичайних ситуацій

Територія підрозділу

Керівник підрозділу (балансоутримувач) відповідає за належне утримання будівель.

У літній період проходи та проїзди систематично поливаються; у зимовий період - очищуються від снігу та льоду, а під час ожеледиці - посипаються піском або дрібним шлаком.

Узимку дахи та карнизи будівель своєчасно очищуються від снігу та льоду. Для виконання цієї роботи призначаються робітники, які мають спеціальні дозволи на вищезазначені роботи.

Сміття збирається в контейнери. Регулярно (не рідше 1-го разу на тиждень) вивозиться за межі території.

Територія підрозділів огороджується парканом, здійснюється її освітлення в темний період доби.

В'їзні ворота на територію підрозділів зачиняються на замок або перекриваються шлагбаумом.

Територія підрозділу повинна бути рівною без заглиблень та горбів. Конденсаційні, каналізаційні та інші технічні колодязі закриваються кришками. Стан кришок регулярно перевіряється.

Ділянки території, вільні від забудов, доріг, проходів, площадок, водостічних каналів тощо, озеленюються.

Територія підрозділу

На основних в'їзних воротах на територію підрозділу в центрі воріт (половинок воріт) розміщується зображення емблеми ДСНС України.

На всіх будівлях, поблизу головного входу з правої або лівої сторони розміщуються вивіски з найменуванням підрозділу.

Вивіски виготовляються на жорсткій основі.

**Державна служба України
з надзвичайних ситуацій**

**Головне управління ДСНС
України у м. Києві**

ДСНС України

**ГУ ДСНС України
у м. Києві**

Назва підрозділу

На всіх будівлях, розташованих на території підрозділу, поблизу головного входу з правої або лівої сторони розміщуються вивіски з найменуванням підрозділу.

ДСНС України

ЇДАЛЬНЯ

Табличка «Відповідальний за протипожежний стан» встановлюється на всіх будівлях з лівої сторони під знаком з номером та шрифтом будівлі.

**Відповідальний
за протипожежний стан
ст. лейтенант
служби цивільного захисту
Горбенко О.М.**

Приміщення підрозділу

Усі службові приміщення мають бути пронумеровані. На зовнішньому боці входних дверей приміщення вивішуються таблички на висоті 170 см.

На табличці, що знаходиться на дверях кабінетів посадових осіб, зазначається спеціальне звання, прізвище та ініціали. Номер кімнати вказується окремо. Таблички виготовляються на жорсткій основі.

При розміщенні підрозділів на кількох поверхах вивішується табличка на стіні з лівого боку від входних дверей, на якій зазначається номер поверху та найменування підрозділів.

У середині кожного службового приміщення з лівого боку від входу вивішується опис (148 x 210 мм) наявного в ньому майна (меблів, інвентарю і устаткування). Опис вивішується на висоті 150 см від підлоги до його нижнього краю.

Опалення приміщень

Початок і кінець опалювального періоду – наказ начальника гарнізону ОРС ЦЗ.

Наказ керівника підрозділу (пічне опалення)

Системи опалення будинків підрозділів повинні забезпечувати підтримку температур у приміщеннях із перебуванням людей не нижче $+18^{\circ}\text{C}$ у зимовий час, а в приміщеннях збереження техніки, обладнання та інших – не нижче $+10^{\circ}\text{C}$.

порядок і час опалення приміщень

прийом і видача палива

контроль за топленням печей (котлів) покладається на начальника чергового караулу

особи,
відповідальні за
топлення печі

пройшли
відповідну
підготовку і мають
допуск

Топлення печей повинно закінчуватися не пізніше ніж за 2 години до початку відпочинку особового складу в нічний час

Освітлення приміщень

Освітлення приміщень повинно бути електричним

Освітлення підрозділів з постійним перебуванням людей

Повне

Чергове

Аварійне

Наказ МНС від
07.05.07 р. № 312

Караульне приміщення

Шляхи руху за сигналом «Тривога»

Місця стоянки техніки та оснащення, що знаходиться в оперативному розрахунку

з відбою до підйому

існує можливість
включення повного
освітлення
одночасно із
сигналом тривоги

Лампи чергового освітлення фарбуються в зелений колір або закриваються плафонами зеленого кольору

Контроль за використанням освітлення покладається на осіб внутрішнього наряду

На випадок аварії або тимчасового вимкнення електропостачання в підрозділах зберігаються резервні електричні ліхтарі

Освітлення приміщень

Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України

Штучне освітлення в гаражі (п. 2.4.3)

На ПЗП передбачається природне та штучне освітлення. Аварійне освітлення воно має забезпечувати освітленість не менше 5 % від загальної норми освітлення (п. 2.6.6)

В гаражі оглядова канава обладнується стаціонарним освітленням з напругою не більше 36 В (п. 2.4.9)

В гаражі переносні електролампи напругою не більше 36 В, що захищені скляним ковпаком та металевією сіткою (п. 2.4.8)

Електричне освітлення в приміщеннях технічного обслуговування і миття рукавів виконуються у вологозахисному варіанті (2.14.2)

Основне

Чергове

Аварійне

Автономне джерело електроживлення

3. Завдання караульної служби

ВИДИ СЛУЖБ

Внутрішня

Гарнізонна

Караульна

- ❖ підтримання внутрішнього порядку;
- ❖ дотримання розпорядку дня особовим складом чергового караулу (Наказ МВС України від 07.10.2014 року №1032 додаток 1);
- ❖ організація і несення внутрішньої служби добовим нарядом;
- ❖ організація службової підготовки особового складу;
- ❖ охорона приміщень та територій;
- ❖ забезпечення протипожежного захисту приміщень органів управління та підрозділів гарнізону ОРС ЦЗ;
- ❖ дотримання особовим складом вимог правил безпеки та охорони праці, санітарно-гігієнічних вимог;
- ❖ участь у заходах з охорони навколишнього середовища

ВИДИ СЛУЖБ

Внутрішня

Гарнізонна

Караульна

- ❖ забезпечення постійної готовності чергових караулів до виконання завдань за призначенням;
- ❖ підтримання постійного зв'язку із спеціалізованими службами цивільного захисту;
- ❖ здійснення підготовки особового складу підрозділів;
- ❖ підтримання встановленого порядку в підрозділах;
- ❖ забезпечення належного стану джерел протипожежного водопостачання, засобів телекомунікації та інформатизації, проїздів;
- ❖ забезпечення цілодобового нагляду за протипожежним станом об'єктів, що обслуговуються на договірних засадах

4. Організація служби караулів (штатна чисельність караулу)

Караульна служба – забезпечення постійної готовності підрозділів ОРС до виконання основного завдання

Основні завдання ОРС ЦЗ (Наказ МНС від 13.03.2012р. № 575, Розділ II, ст. 1.6):

- ❖ рятування людей у разі виникнення загрози їх життю;
- ❖ ліквідування пожежі в тих розмірах, яких вона набула на момент прибуття пожежно-рятувального підрозділу;
- ❖ надання допомоги в ліквідуванні наслідків аварій, катастроф і стихійного лиха

Основними завданнями ОРС ЦЗ є (Наказ МВС від 03.07.2014р. №631 Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту ДСНС України Розділ III, п. 1):

- ❖ проведення робіт та вжиття заходів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям, захисту населення і територій від них;
- ❖ проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;
- ❖ гасіння пожеж а також ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій

Штатна чисельність караулу

5. Посадові особи караулу

Посадові особи караулу

Начальник караулу

Помічник командира (капітана) пожежного корабля

Командир відділення

Водій пожежно-рятувального (аварійно-рятувального) автомобіля

Диспетчер (радіотелефоніст) пункту зв'язку

Залежно від виду спеціальної техніки, що знаходиться в штаті підрозділу, до складу караулу можуть залучатися інші посадові особи, обов'язки яких визначаються начальником підрозділу

Організація служби караулів

Служба в чергових караулах здійснюється з урахуванням кількості відпрацьованого особовим складом часу згідно з чинним законодавством України.

До чергування забороняється залучати осіб:

- ❖ не склали Присягу служби цивільного захисту;
- ❖ не мають відповідної підготовки;
- ❖ відсторонені від виконання обов'язків.

Організація служби в чергових караулах здійснюється в чотири чергові зміни. Тривалість чергової зміни - 24 години.

Особовий склад караулу підрозділу забезпечується спорядженням, форменим і спеціальним обмундируванням та ЗІЗОД. Захисний та спеціальний одяг, спорядження закріплюють за кожною особою караулів

Внутрішній порядок у караулах забезпечується особовим складом згідно із розпорядком дня

Особовий склад караулу під час чергування перебуває в установленій формі одягу, за температури навколишнього середовища 25° С і вище особовий склад може перебувати в приміщеннях та під час виконання господарських робіт у легких фуфайках (футболках)

6. Внутрішній порядок у караулах і розпорядок дня

Під час чергування особий склад одягнений за встановленою формою одягу

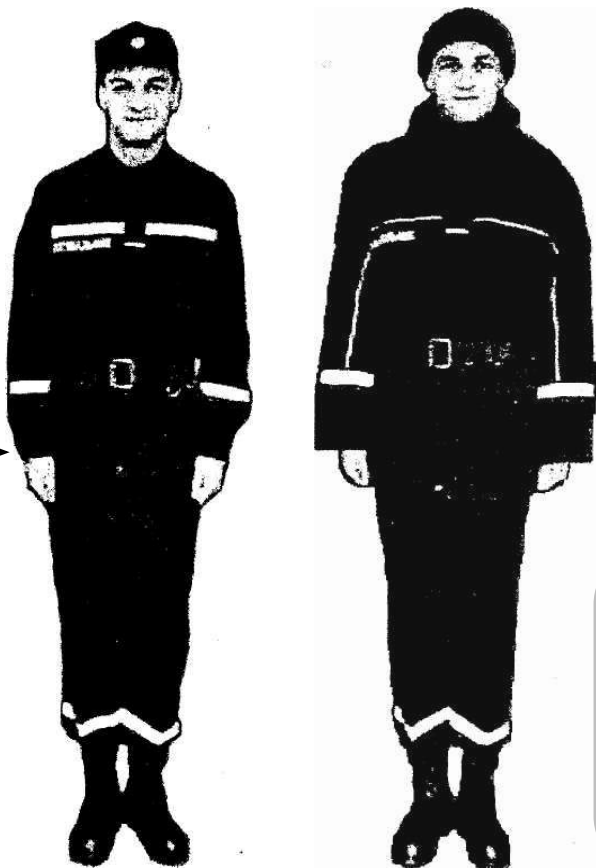
Внутрішній наряд – нарукавні пов'язки чи інші позначки

Святошинське РУ ГУ ДСНС України в м. Києві

18-ДПРЧ

НАЧАЛЬНИК КАРАУЛУ

Повсякденна робоча форма одягу:

Літній: кепі літнє повсякденне робоче, костюм літній повсякденний робочий, черевики з високими берцями, ремінь зі штучної шкіри.

Зимовий: шапка-феска, костюм зимовий повсякденний робочий, черевики з високими берцями, кашне чорного кольору, рукавички чорного кольору, ремінь зі штучної шкіри на куртці.

Куртку літню повсякденну робочу носять, з дозволу начальника підрозділу, без спорядження (ремня поясного), а при $t + 20^{\circ} \text{C}$ і вище - із закачаними до рівня згину ліктя рукавами (п.7 №850)
При $t + 25^{\circ} \text{C}$ і вище, в приміщеннях та на господарчих роботах – у футболках (п.42 №1032)

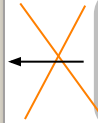
**Розпорядок дня
особового складу
чергового караулу**

(додаток 1)

Начальник гарнізону

час з 14.00 з 18.00
може бути також
використаний для
перевірок
протипожежного
водопостачання

N з/п	Назва заходів	Час	
		початок	закінч ення
1	2	3	4
1	Проведення зміни чергових караулів	8:00	8:30
2	Підготовка до занять	8:30	9:00
3	Заняття згідно з розкладом	9:00	13:00
4	Обід	13:00	14:00
5	Психологічне розвантаження	14:00	14.30
6	Резервний час, що використовується для проведення додаткових занять, відпрацювання контрольних нормативів із спеціальної фізичної підготовки, оперативних планів та карток пожежогасіння	14:30	16:00
7	Догляд за технікою, господарські роботи	16:00	18:00
8	Вечеря	18:00	19:00
9	Інформаційне забезпечення, культурно-масові заходи	19.00	22.00
10	Час для особистих потреб особового складу	22:00	23:00
11	Проведення нічних практичних перевіряльних занять, несення служби в складі внутрішнього наряду, відпочинок особового складу, вільного від несення служби	23:00	6:00
12	Підйом, фізичні вправи, туалет	6:00	6:30
13	Підготовка техніки, службових приміщень та документів для здавання чергування	6:30	8:00

Особовий склад
чергового караулу

НК: доручення,
пов'язані із несенням
внутрішньої служби, а
також у разі хвороби

Доповідь
начальнику
ДПРЧ

Особовий склад караулу повинен розташовуватися в підрозділі таким чином, щоб за сигналом "ТРИВОГА" караул був готовий до виїзду в повному складі в найкоротший термін

Усі зовнішні двері службових приміщень караулу, за винятком вхідних, що знаходяться під наглядом осіб, які несуть службу у внутрішньому наряді, у нічний час зачиняються на замок

Особовий склад чергового караулу у нічний час (з відбою і до підйому) відпочиває лежачи (спить) у караульному приміщенні, за винятком осіб, які несуть службу у внутрішньому наряді, на постах і в дозорах

Особовий склад караулу відпочиває в костюмах літніх повсякденних робочих із розстебнутим коміром куртки, знімає взуття і ремені

Диспетчерам (радіотелефоністам), які виконують обов'язки цілодобово, дозволяється відпочивати (спати) у нічний час не більше половини часу з відбою до підйому караулу, із обов'язковою заміною їх на цей час підмінним диспетчером (радіотелефоністом)

7. Внутрішній наряд караулу

Зміна внутрішнього наряду чергового караулу

Начальник караулу (черговий по караулу) за **десять хвилин до часу зміни** постів ставить до відома та **проводить інструктаж** з особами чергового караулу, які заступають у внутрішній наряд

Після проведення інструктажу начальник караулу (черговий по караулу) проводить зміну осіб внутрішнього наряду **безпосередньо на постах**

Часом приймання чергування на посту є доповідь начальнику караулу (черговому по караулу) про приймання чергування на посту

При складних погодних умовах термін чергування осіб внутрішнього наряду на посту може скорочуватися та визначається начальником караулу або черговим по караулу

8. Порядок допуску у службові приміщення осіб, які не належать до складу підрозділу

Порядок допуску у службові приміщення осіб, які не належать до складу підрозділу

Постовий біля фасаду підрозділу

- ❖ відрекомендується;
- ❖ встановлює мету прибуття;

Мета прибуття

Службові
справи

Перевірка
караулу

- ❖ перевіряє припис на перевірку та документи, що встановлюють особу перевіряючого

- ❖ доповідає начальнику караулу

Начальник караулу

Особисто знає

Особисто не знає

“Товаришу майор, чергує перший караул, особовий склад зайнятий (доповідає чим зайнятий). Начальник караулу лейтенант Савченко”

Припис на перевірку організації служби гарнізону ОРС ЦЗ, підрозділів та чергових змін (караулів) підрозділів ОРС ЦЗ

Виданий: _____
(звання, прізвище та ініціали перевіряючого)

з метою здійснення перевірки внутрішньої,
гарнізонної та караульної служби

« ___ » _____ 201__ року

В _____
(назва підрозділів в яких здійснюється перевірка)

Припис дійсний за наявності службового
посвідчення.

Керівник підрозділу ДСНС України

_____ підпис

М.П.

« ___ » _____ 201__ року

9. Дії караулу за сигналом «Тривога» і порядок його використання

Висновки:

1. Порядок організації караульної служби встановлюється, відповідно до наказу МВС України від 07.10.2014 року № 1032 , але під час чергування або виконання функціональних обов'язків, відповідно до номера зміни, начальник караулу керується вимогами Положень, Статутів, Методичних рекомендацій, Правил та Норм, які регламентують ті чи інші сфери діяльності підрозділів ОРС ЦЗ.

2. Перелік приміщень ДПРЧ регламентовано вимогами керівних документів.

3. Особовий склад забезпечується захисним одягом та спорядженням, за наявність та стан якого він відповідає.

4. Начальник караулу особисто відповідає за організацію караульної та внутрішньої служби.

5. Існує перелік питань, до вирішенні яких, начальник караулу залучає молодший начальницький та рядовий склад чергового караулу та чергового по караулу:

- ❖ проведення 1-го ступеня АГК;
- ❖ прийом (здавання) техніки або її перевірка на пожежі та після повернення з пожежі;
- ❖ порядок проведення зміни внутрішнього наряду чергового караулу;
- ❖ проведення занять з службової підготовки та відпрацювання нормативів.

Завдання на самостійну підготовку:

1. Наказ МВС України від 07.10.2014 року № 1032 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій – Розділ III, V (п. 1-8), VI (п.1-6, 40-52), VII, VIII, XII-XIV, додаток 1, 11, 12.

2. Наказ ДСНС України від 27.06.2013 року № 433 Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження єдиних вимог до облаштування та утримання територій і об'єктів майнових комплексів підрозділів цивільного захисту – Розділ II.

3. Наказ МО України від 09.12.2013 р. № 850 Про затвердження Правил носіння форменого одягу особового складу органів і підрозділів цивільного захисту – Розділ I, II (п. 2.4), III (п.3.2, підпункт 7, пункт 3.5).

Ознайомитись: Наказ ДСНС України від 29.05.2013 р. № 358 Про затвердження Норм табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежно-рятувального, технологічного і гаражного обладнання, інструменту, індивідуального озброєння та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів підрозділів ДСНС України – Норма 1, 6Б, 7.

Питання для підготовки на семінарське заняття:

1. Як Ви розумієте вимоги щодо «підтримання внутрішнього порядку в караулі»?
2. Затвердження розпорядку дня та його значення, щодо підтримання постійної готовності до виконання дій за призначенням підрозділів гарнізону служби.
3. Поясніть, яких вимог будете дотримуватись начальник караулу, при призначенні внутрішнього наряду чергового караулу.
4. Проінструкуйте чергового по караулу щодо порядку проведення зміни внутрішнього наряду караулу.
5. Поясніть яке існує освітлення в ДПРЧ, вимоги до нього.
6. Проінструкуйте постового на фасаді щодо порядку допуску сторонніх осіб та осіб, що проводять перевірку караульної служби, на територію ДПРЧ.
7. Поясніть дії начальника караулу при прибутті сторонніх осіб та особи, яка проводить перевірку підрозділу.
8. Поясніть дії начальника караулу, командирів відділень та особового складу чергового караулу за сигналом «Тривога».